

Міністерство науки і освіти України
Криворізький державний педагогічний
університет

Кафедра педагогіки

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ ІV-V КУРСІВ**

Кривий Ріг
2007

Методичні рекомендації щодо проведення педагогічної практики студентів IV-V курсів / Укл. Л.В. Кондрашова, О.С. Білоус, Л.В. Бешеvecь. – Кривий Ріг: КДПУ, 2007. – 73 с.

Укладачі:

Кондрашова Л.В. д.пед.н., проф., зав. каф. педагогіки,
проректор з наукової роботи
Білоус О.С. к.пед.н., доцент
Бешеvecь Л.В. к.пед.н., доцент

Рецензенти:

Григоренко Л.В. к.пед.н., доцент
Щербина С.М. к.пед.н., доцент

Затверджено засіданням кафедри педагогіки
Криворізького державного педагогічного
університету
(протокол № 1 від 29.08.2007р.)

I. Вступ

В системі професійної підготовки вчительських кадрів важлива роль належить педагогічній практиці. Вона поєднує теоретичні знання майбутніх вчителів з їх роботою в навчально-виховному закладі, озброює студентів первинним досвідом педагогічної діяльності.

Задачі педагогічної практики:

- 1) поглиблення і закріплення теоретичних знань, отриманих студентами у ВНЗ, їх застосування в рішенні конкретних педагогічних задач;
- 2) формування у майбутніх вчителів педагогічних умінь і навичок роботи з колективом дітей і підлітків;
- 3) розвиток у студентів професійно значущих якостей особистості.
- 4) виховання у студентів стійкого інтересу і любові до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті, вироблення творчого і дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

**В процесі педагогічної практики
студенти оволодівають уміннями:**

- вивчати особистість школяра і колективу учнів з метою діагностики і проектування їх розвитку і виховання;
- визначати конкретні навчально-виховні задачі, виходячи з цілей виховання з урахуванням вікових і індивідуальних відмінностей учнів та соціально-психологічних особливостей колективу;
- здійснювати перспективне і поточне планування педагогічної діяльності;
- використовувати різноманітні форми, методи, засоби і прийоми для керівництва навчально-пізнавальною діяльністю учня;
- проводити виховну роботу з школярами і спрямовувати процес їх самовиховання;
- аналізувати і узагальнювати педагогічний досвід, організовувати дослідно-експериментальну роботу.

Педагогічна практика проводиться на IV і V курсах в умовах максимального наближення до реальних умов майбутньої професійної діяльності студентів. Її мета - підготовка студентів до виконання функцій учителя-предметника і класного керівника. Основною базою проведення практики є загальноосвітні школи, ліцеї, гімназії.

II. Зміст і програма педагогічної практики студентів передостаннього курсу

На передостанньому курсі студенти проходять практику, в V-VIII класах (11-14 років). За своїм змістом практика студентів IV курсу в основному

спрямована на поглиблене вивчення спеціальних методик, педагогіки і психології, методики виховної роботи, формування умінь і навичок застосування отриманих знань в практичній діяльності вчителя-предметника, класного керівника.

Обов'язки студентів-практикантів IV курсу:

1. Студенти проходять педпрактику в 5-8 класах міських і сільських загальноосвітніх шкіл, ліцеїв гімназій.

2. Практикант дотримується правил внутрішнього розпорядку школи, виконує розпорядження адміністрації і керівників практики, перебуває в школі щодня не менше 6 годин, виконує обов'язки класного керівника, стає для учнів зразком організованості, дисциплінованості, ввічливості працьовитості.

3. На період практики один із студентів, працюючих в даній школі, призначається старостою групи. До обов'язків старости входить облік відвідування студентами школи, складання графіка проведення залікових виховних заходів, затвердження його у методиста, повідомлення про консультації методистів кафедр.

4. Студент-практикант ретельно готується до кожного уроку і проведення різноманітних позакласних заходів, проводить не менше 8-10 уроків за фахом.

5. Проводить індивідуальні бесіди з батьками, відвідує сім'ї школярів; бере участь у підготовці і проведенні батьківських конференцій, зборів, клубних занять за інтересами.

6. Студент-практикант оформляє звітну документацію і надає її на перевірку методистам кафедр, груповому керівнику за 3 дні до закінчення практики

7. У разі невиконання вимог, поставлених перед практикантом, він може бути усунений від проходження практики.

8. Студенту, усуненому від практики або в разі отримання за неї незадовільної оцінки з дозволу ради факультету призначається повторно проходження практики, без відриву від навчальних занять в університеті.

Під час практики студенти IV курсу повинні набути наступних умінь і навичок:

- самостійно вивчати досвід роботи вчителів-предметників, класних керівників 5-8 класів;
- правильно визначати типи уроків з теми і їх організаційну структуру залежно від цілі, змісту матеріалу, вікових особливостей учнів;
- планувати свою діяльність; розробляти конспекти уроків з урахуванням сучасних вимог, вікових і індивідуальних особливостей школярів;
- педагогічно правильно обирати форми, методи і засоби проведення уроку, відповідно до дидактичних принципів навчання, віку учнів і конкретних умов; стимулювати інтерес і активність учнів до засвоєння знань;
- здійснювати організацію позакласної і позашкільної виховної роботи; намічати перспективи спільної діяльності; визначати місце і роль даного

виду діяльності в системі виховної роботи; знаходити шляхи досягнення мети; розподіляти обов'язки між учнями з урахуванням їх індивідуальних особливостей;

- вивчати психолого-педагогічні особливості особистості учня; складати психолого-педагогічну характеристику на учня; проводити індивідуальну роботу;

- працювати з активом класу; підтримувати контакт з колективом учнів; дотримуватись педагогічного такту у взаємостосунках з учнями, батьками, вчителями.

Приблизна програма завдань педагогічної практики на IV курсі

I-II тиждень. Вихід до школи, знайомство зі школою, бесіда з адміністрацією школи про завдання навчально-виховної роботи педагогічного колективу школи, закріплення за класами.

Знайомство з колективом класу, його активом, складання індивідуального плану роботи з урахуванням плану роботи класного керівника. Детальне вивчення програм, планів, підручників зі свого навчального предмету. Відвідування та аналіз уроків учителів, позакласних заходів у даному класі з метою вивчення учнів.

III-IV тиждень. Відвідування та аналіз уроків учителів-предметників, оформлення записів у щоденнику. Розробка конспектів і проведення пробних уроків зі спеціальності з використанням різноманітних методик і наочних засобів навчання.

Проведення анкетування, спостереження, індивідуальних бесід, консультацій, психолого-педагогічний аналіз роботи в класі.

V-IV тиждень. Відвідування не менше чим 6 уроків учителів-предметників і студентів-практикантів; обговорення й аналіз відвіданих уроків; оформлення результатів у щоденнику. Підготовка і проведення уроків різного типу, позакласних заходів з предмету. Проведення залікових уроків. Вивчення засобів стимулювання учнів, їх індивідуальних та вікових особливостей; застосування індивідуального підходу до окремих учнів; організація та проведення позакласної виховної роботи з учнями закріпленого класу (екскурсій, тематичних бесід, пізнавальних вечорів, виставок, диспутів, дискусій, літературно-музичних віталень, зустрічей "За круглим столом"), відвідування сімей учнів, робота з активом класу, випуск газет, рукописних журналів.

VII-VIII тиждень. Проведення залікового виховного заходу; підготовка дидактичного матеріалу з предмету; складання психолого-педагогічної характеристики на учня; проведення роботи з батьками; оформлення звітної документації; затвердження звітної документації; педрада; аналіз пед.практики студентів. Підсумкова конференція.

Засідання педради проводиться в останній день педпрактики. На педраді виступають студенти-практиканці зі звітом про виконання програми педагогічної практики; вчителі-предметники, класні керівники, члени адміністрації школи, методисти

груповий керівник. Оцінки з педпрактики обговорюються і затверджуються на педраді.

Результати педагогічної практики обговорюються на підсумковій конференції. Підсумкова оцінка виставляється тільки після надання всієї звітної документації. Студентам, що не надали своєчасно документацію, підсумкова оцінка знижується.

Звітна документація студента-практиканта IV курсу

1. Індивідуальний план навчально-виховної роботи студента-практиканта.
2. Щоденник студента-практиканта, до якого під час педагогічної практики записуються результати спостереження за окремими учнями, і колективом класу, аналіз відвіданих уроків, висновки зауваження керівників пед.практикою і т.п.
3. Звіт з педпрактики.
4. Конспекти уроків за фахом.
5. Конспект залікового виховного заходу.
6. Завдання з психології.
7. Аналіз уроку.
8. Характеристика на студента з оцінкою, виставленою на педраді.

III Зміст і програма педагогічної практики студентів випускного курсу

На випускному курсі студенти проходять практику, в IX-XI класах (15-17 років). На V курсі завершується підготовка студентів за фахом. В цей

період перевіряється готовність майбутнього вчителя до практичної діяльності в школі.

Студент цілковито самостійно виконує всі обов'язки, вчителя-предметника і класного керівника. Це підвищує його відповідальність за проходження практики. Методисти лише консультують його, а якщо трапляються труднощі, дають рекомендації, надають методичну допомогу.

Виконуючи свої обов'язки вчителя-предметника, студент випускного курсу поглиблює свої знання, уміння і навички:

1. Студенти проходять педпрактику в IX-XI класах міських і сільських загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій.

2. Практикант дотримується правил внутрішнього розпорядку школи, виконує розпорядження адміністрації і керівників практики. Знаходиться в школі щодня не менше 6 годин. Виконує обов'язки класного керівника, будучи для школярів взірцем організованості, дисциплінованості, ввічливості, працьовитості.

3. На період практики один із студентів, що працюють в даній школі, призначається старостою групи. До обов'язків старости входить облік відвідуваної студентами школи, складання графіка проведення залікових виховних заходів, затвердження їх у методистів, повідомлення про консультації, що проводяться методистами.

4. Студент-практикант ретельно готується до кожного уроку і проведення різноманітних

позакласних занять. Проводить не менше 10 уроків за фахом.

5. Студенти-практиканти є дублерами класного керівника і зобов'язані проводити позакласну роботу з учнями закріпленого класу; вивчати документацію школи і брати участь в засіданнях педради, методичних семінарів, нарад. Ознайомитися з особистими справами учнів; плануванням виховної роботи класного керівника, школи; скласти індивідуальний план роботи на весь період практики і затвердити його у методиста.

І тиждень практики.

6. Здійснює організацію і проведення виховної роботи з учнями старшого шкільного віку з урахуванням їх індивідуальних, вікових особливостей і рівня вихованості в наступних напрямках:

- виховання моральності, свідомої дисципліни і культури поведінки;
- виховання громадянської відповідальності і формування правової культури;
- виховання свідомого ставлення до навчання і розвиток пізнавальної активності учнів, формування культури розумової праці;
- формування екологічної культури;
- виховання любові до праці, поваги до людей праці, підготовка до свідомого вибору професії;
- формування емоційної культури;
- формування естетичної культури;
- зміцнення здоров'я і формування санітарно-гігієнічної культури.

7. Студент повинен підводити підсумки виховної роботи зі школярами за минулий період (аналізувати рівень вихованості учнів, виявляти причини труднощів і недоліків у виховній роботі), виділяти конкретні виховні задачі даного колективу школярів на майбутній період, вибирати оптимальні форми, методи, засоби і види сумісної діяльності, спрямованої на досягнення ефективних результатів.

8. Студент-практикант повинен брати безпосередню участь в проведенні виховних заходів за планом школи, класного керівника, учкому; проводити роботу з активом класу; надавати допомогу в організації колективних творчих справ класу, проводити класні години, бесіди, диспути, вечори за планом класного керівника; вивчати психолого-педагогічні особливості, міжособистісних стосунків в колективі класу.

9. Проводить індивідуальну роботу з учнями, які виявляють підвищений інтерес до предмету; які мають труднощі в освоєнні знань; відхилення в поведінці і ін.

10. Студент-практикант знайомиться з розділом "Робота з батьками, громадськістю" в планах школи і класного керівника, з планами роботи батьківського комітету класу; розмовляє із заступником директора з виховної роботи; організатором, класним керівником про організацію, форми і методи роботи з сім'єю і громадськістю, проводить пропаганду педагогічних знань серед батьків, індивідуальні бесіди, відвідує сім'ї учнів;

бере участь у підготовці і проведенні батьківських конференцій, зборів, клубних занять за інтересами.

11. Студент-практикант оформляє звітну документацію і надає її на перевірку методистам кафедр, груповому керівнику за 3 дні до закінчення практики

12. У разі невиконання вимог, пред'явлених практиканту, студент може бути усунений від проходження практики.

13. Студенту, усуненому від практики або в раз отримання за неї незадовільної оцінки, за дозволом ради факультету призначається повторно проходження практики, без відриву від навчальних занять в університеті.

Виконуючи свої обов'язки вчителя-предметника, студент випускного курсу поглиблює свої знання уміння і навички:

- користуватися методичними посібниками, підручниками, програмами в підготовці до уроку, організації позакласної роботи з предмету;
- планувати роботу з предмету на семестр;
- планувати свої уроки і складати на кожний з них конспект; опановувати методи, принципи і техніку проведення уроків різних типів;
- організовувати навчання на основі сучасних дидактичних вимог і наукових досягнень в галузі своєї спеціальності;

- користуватися наочністю і технічними засобами навчання; виготовляти дидактичний матеріал до уроків (таблиці, схеми, моделі, картки і т. ін.);
- проводити дослідницьку роботу;
- керувати позакласною і позашкільною роботою за своїм фахом;
- робити психолого-педагогічний аналіз виховних заходів, що проводяться з учнями старших класів;
- вивчати і узагальнювати педагогічний досвід роботи школи і творчо використовувати його в практичній діяльності;
- здійснювати психолого-педагогічне вивчення колективу школярів з використанням експериментальних методик; складати психолого-педагогічну характеристику учнівського колективу.

Приблизна програма завдань по проведенню педагогічної практики на V курсі

I-II тиждень. Вихід у школу, знайомство зі школою, бесіда з керівниками школи про завдання навчально-виховної роботи педагогічного колективу школи, розподіл по класах, знайомство із класними керівниками, учителями -предметниками. Знайомство з колективом класу, активом класу, складання індивідуального плану роботи з урахуванням плану роботи класного керівника. Детальне вивчення програми, планів і підручників по своєму навчальному предметі. Відвідування й аналіз уроків учителів-предметників, позакласних заходів у даному класі з метою вивчення учнів.

III-IV тиждень. Відвідування й аналіз уроків учителів-предметників, оформлення записів у щоденнику. Розробка конспектів і проведення пробних уроків за фахом, з використанням різноманітних методик і наочних засобів навчання. Складання плану вивчення колективу учнів; проведення анкетування, спостереження, індивідуальних бесід, консультацій; психолого-педагогічний аналіз результатів виховної роботи в класі.

V-VI тиждень. Відвідування не менше 6 уроків учителів-предметників і студентів-практикантів; обговорення й аналіз відвіданих уроків; оформлення результатів у щоденнику. Підготовка й проведення уроків різного типу, позакласних занять з предмету. Проведення залікових уроків. Вивчення засобів стимулювання учнів IX-XI класів, їх індивідуальних і вікових особливостей; здійснення індивідуального підходу до окремих учнів; організація й проведення позакласної виховної роботи з учнями закріпленого класу (екскурсій, тематичних бесід, пізнавальних вечорів, виставок, диспутів, дискусій, літературно-музичних віталень, зустрічей за "круглим столом" і ін.); відвідування родин учнів; робота з активом класу; випуск газет, рукописних журналів.

VII-VIII тиждень. Проведення залікового виховного заходу; підготовка дидактичного матеріалу з предмету; складання психолого-педагогічної характеристики на учня; проведення роботи з батьками; оформлення звітної документації; затвердження

звітної документації; педрада; аналіз пед.практики студентів. Підсумкова конференція.

Студенти беруть участь у підсумковій педраді й конференції по педагогічній практиці, де виступають із доповідями про пророблену роботу з теми дипломного дослідження.

Засідання педради проводиться в останній день педпрактики. На педраді виступають студенти-практиканти зі звітом про виконання програми педагогічної практики; учителі-предметники, класні керівники, члени адміністрації школи, методисти, груповий керівник. Оцінки за педпрактику обговорюються й затверджуються на педраді.

Результати педагогічної практики обговорюються на підсумковій конференції. Підсумкова оцінка виставляється тільки після надання всієї звітної документації. Студентам, що не надали своєчасно документацію, підсумкова оцінка знижується.

Звітна документація студента-практиканта V курсу

1. Індивідуальний план навчально-виховної роботи студента-практиканта.

2. Щоденник студента-практиканта, до якого під час педагогічної практики записуються результати спостереження за окремими що учнями і колективом класу, аналіз відвіданих уроків, висновки зауваження керівників пед. практики і т.п.

3. Звіт з педпрактики

4. Конспекти уроків за фахом.

5. Конспект залікового виховного заходу.

6. Завдання з психології.
7. Аналіз уроку.
8. Характеристика на студента з оцінкою, виставленою на педраді.

IV. В допомогу студенту-практиканту

Методичні рекомендації з оформлення звітної документації

ПЛАНУВАННЯ І ОБЛІК РОБОТИ ПРАКТИКАНТА

Студент-практикант на основі календарного плану учителя-предметника, роботи класного керівника закріпленого класу, плану керівника предметного гуртка, рекомендацій методиста, складає індивідуальний план навчально-виховної роботи до кінця І тижня і здає його на затвердження методисту.

До плану включаються тільки основні види роботи. Поточні доручення не плануються.

1. Методичні поради з ведення індивідуального плану навчально-виховної роботи студента-практиканта

Титульна сторінка індивідуального плану студента виглядає так:

Індивідуальний план
навчально-виховної роботи студента IV курсу
фізико-математичного факультету
Криворізького державного педагогічного
університету

Сидоренка Миколи Івановича.

на час педагогічної практики з 01.02.1998 року по 30.03.1998 року в СШ № 16. м. Кривого Рогу закріплений за 8 "А" класом.

Класний керівник – ЗАХАРЕНКО Марія Павлівна

Вчитель фізики – СЕМЕНЧЕНКО Катерина Павлівна

Вчитель математики – ГРІНЬ Зінаїда Йосипівна

Приблизна форма індивідуального плану

"ЗАТВЕРДЖУЮ" керівник-методист _____ (підпис)

№ п-п	Зміст і форми роботи	Дата	Місце проведення	Відмітка про виконання

I. Підготовка до практики

1. _____
2. _____

II. Навчально-виховна робота

1. _____
2. _____

III. Позакласна робота з предмету

1. _____
2. _____

IV. Виховна робота

1. _____

2. _____

V. Виконання завдань з психології

1. _____

2. _____

VI. Методична робота

1. _____

2. _____

VII. Громадська робота

1. _____

2. _____

Підпис студента _____ (підпис)

Вчитель _____ (підпис)

ПОГОДЖУЮСЬ:

Класний керівник _____ (підпис)

Методист _____ кафедри _____ педагогіки
_____ (підпис)

Методист кафедри психології _____ (підпис)

**Приблизний зміст індивідуального
плану студента-практиканта:**

I. ОРГАНІЗАЦІЙНА РОБОТА

а) ознайомлення з розробками в кабінеті педагогіки, психології і на кафедрі методики викладання предмету;

б) інструктаж в університеті з питань організації і проведення педагогічної практики;

в) знайомство зі школою, керівництвом школи, вчителями школи;

г) ознайомлення зі складом класу, за яким закріплений студент;

д) ознайомлення з календарним планом вчителя-предметника і з планом виховної роботи класного керівника, школи;

е) ознайомлення з оформленням і веденням класного журналу, особистих справ, щоденників учнів і т.п.

II. НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНА РОБОТА

а) відвідування уроків вчителів-предметників (вказати теми, дату);

б) проведення пробних уроків (вказати теми, дату);

в) відвідування пробних уроків практикантів (вказати клас, дату);

г) проведення уроків, згідно календарному плану вчителя.

III. ПОЗАКЛАСНА РОБОТА З ПРЕДМЕТУ

а) планування роботи учнів на пришкольній дослідницькій ділянці (в кабінеті, музеї і ін);

б) проведення з учнями додаткових занять (у міру їх необхідності) протягом всієї практики і т.п;

в) проведення занять гуртка, факультативу.

IV. ВИХОВНА РОБОТА

а) проведення виховних годин (вказати теми, форму проведення);

б) організація випуску стінгазети, рукописних журналів, літопису класу;

в) організація учнів на суспільно-корисну працю (суботники і т.д.);

г) культпоходи в кінотеатр (вказати назву фільму), театр, на концерт, в цирк і т.д.;

д) організація екскурсій з учнями (вказати об'єкт);

е) підготовка вечора (назвати тему);

ж) проведення диспуту (вказати тему);

з) підготовка до проведення літературно-музичної вітальні "Світ моїх захоплень";

і) організація класних батьківських зборів і т.п.;

к) відвідування сімей учнів (вказати прізвище, ім'я);

л) організація виставки "Цьому я навчився в сім'ї";

м) робота з активом класу, учкомом (вказати конкретно).

V. ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ З ПСИХОЛОГІЇ

IV курс

а) вивчення особистості учня;

б) складання психолого-педагогічної характеристики учня.

V курс

а) вивчення колективу;

б) складання психолого-педагогічної характеристики колективу.

VI. МЕТОДИЧНА І СУСПІЛЬНА РОБОТА

а) відвідування засідань предметно-методичної комісії і засідань педагогічної ради методичних семінарів;

б) відвідування засідань батьківського комітету;

в) вивчення шкільної документації і ознайомлення з матеріалами досвіду навчально-виховної роботи вчителів школи.

2. Приблизна схема щоденника психолого-педагогічних спостережень студента-практиканта

Титульна сторінка

1. Прізвище, ім'я, по батькові студента

_____ 2. Факультет ___ курс _____ група _____

3. Школа _____ клас

4. Дата проходження практики

Перша сторінка

Прізвища: а) директори школи; б) класного керівника; в) завуча школи з навчально-виховної роботи; г) вчителя-предметника.

Прізвища: а) керівника групи практикантів; б) методиста за фахом; в) методиста з педагогіки; г) консультанта з психології.

Друга сторінка

Склад класу, за яким закріплений практикант і розміщення учнів за партами:

Прізвища учнів, розміщених

в першому ряді (зліва направо) _____
 в другому ряді _____
 в третьому ряді _____
 в четвертому ряді _____

Така схема допоможе швидше запам'ятати прізвища учнів.

Третя сторінка

Розклад занять класу, за яким закріплений практикант.

Дні тижня	Розклад уроків _____ класу				
	перши	другий	треті	четвертий	п'ятий
Розклад дзвінків.					
Понеділок Вівторок Середа Четвер П'ятниця Субота					

Четверта сторінка щоденника

Записи рекомендується робити за схемою:

Дата	Зміст роботи	Аналіз і висновки про проведені психолого-педагогічні спостереження

3. Приблизна схема звіту практиканта

1. Загальні відомості про місце і час проведення практики.
2. Виконання індивідуального плану практиканта.
3. За якими розділами шкільного курсу проведені уроки і в яких класах.
4. Що саме зроблено практикантом і які методичні розробки і дидактичні матеріали передані в предметний кабінет школи.
5. Які труднощі зі спеціальної підготовки виникали у практиканта в процесі проведення уроків і чим вони обумовлені.
6. Розкрити зміст роботи, проведеної в допомогу класному керівнику.
- Чи брав участь в роботі педради і методичної секції за спеціальністю.
7. Вказати напрями зміст і форми виховної роботи з класом, активом класу, батьками, індивідуальної роботи з учнями.
8. Побажання щодо поліпшення педагогічної практики студентів.

4. Зразок конспекту залікового уроку

Урок української мови (8 клас)

Тема: Діалог. Розділові знаки при діалозі

Мета: надати знання про діалогічне (полілогічне) мовлення; виробляти вміння складати діалоги; розвивати пунктуаційну пильність при оформленні діалогів; виховувати любов до слова

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу

Обладнання: підручник "Українська мова" 8-9 клас /За ред. К.В. Черкаської. – К., 1993 рік. Вправи індивідуальні карти

ХІД УРОКУ

1. Актуалізація опорних знань

- Що таке цитата?
- Які види цитат визнаєте?
- Як оформляється на письмі той чи інший вид цитат?
- Які розділові знаки ставляться при прямій мові?

1. Повідомлення нового матеріалу

Одним з різновидів передачі прямої мови є діалог (полілог).

Діалог (гр. "dia"- двоє, "logos"- слово) – розмова двох.

Полілог (гр. "poli"- багато, "logos"- слово) – розмова багатьох.

На письмі діалог передається системою нового ряду, тобто кожна репліка пишеться без лапок, з великої літери і з нового ряду, а перед нею ставитися тире. Наприклад:

- От знайдібіда, авантюрист шмаркатий! Ваňко! Вилазь зараз же! Бо такого втру маку – тиждень чухатимешся!

Ми лежимо в густих бур'янах, уткнувшись носами у землю, й не дихаємо.

- Вилазь, убоїще, бо гірше буде! Ти ж мене знаєш!

- Знаю, знаю, – ледь чутно зітхає мій друг і нарешті подає голос.

- Діду! - жалібно озивається він - Ви одійдіть за хату, ми виліземо. Бо ж ви битиметесь!

Діалог може також передаватися системою лапок і писатися в одному ряду. Тоді кожна репліка береться в лапки, а між ними ставитися тире.

"Вони ще мені умови ставлять, вишкварки! Ану вилазьте!" - Та ми ж не хотіли, ми ж хотіли метро. Таке, як у Києві. " - "Я вам покажу метра! Я вам такого метра дам, що..."

2. Закріплення нового матеріалу

Вправа 1. Записати текст у вигляді діалогу. Пояснити розділові знаки.

1. Лясков і досі стовбичив за спиною Яковенка.

- Тобі чого? - спитав той

- Нудьгую, - позіхнув Лясков. - Ніколи не хотілося йти на пост, а тепер побіг би позачергово.

- Я думав - ти розумніший, - Яковенко повільно склав книжку, лягай спи... А на пост піду я.

2. - Сава, синку! - сказав тривожним шепотом. - Я йду до міста, до Михайла! Уважай на худобу.

- Що вам бог дав? Вчора не казали ви ще нічого! - відповів заспаний Сава.

- Та що з того, що не казав? Так прийшло, що мушу йти. Я боюся, що з ним сталося щось недобре!

- Та що б мало йому статися? - обізвався хлопець неохоче.

Вправа 2. Записати діалог системою лапок. Пояснити розділові знаки:

1. "У мене був собака, що чесну людину пізнає і не зачепить, а злодія відразу роздере!" - "Добрий

собака!" – "Але я його продав." – "Чому?" – "Бо вже на мене почав кидатися."

(УНТ)

2. "А хто ваш улюблений поет?" – питала Віра. – "Не знаю. Хіба треба мати улюбленого? І неодмінно одного?" – "Ну, – Віра знов червоніла, – а людину ж собі вибираєш одну..."

3. Перевірка засвоєних знань:

- Що являє собою діалог?
- Які системи запису діалогу визнаєте?
- Як він (діалог) оформлюється на письмі?

4. Домашнє завдання: скласти діалог на етичну тему.

5. Зразок оформлення залікового виховного заходу

Зразок оформлення титульної сторінки

Міністерство освіти і науки України
Криворізький державний педагогічний університет

Кафедра педагогіки

Літературна вітальня
Друзі мої, прекрасний наш союз!

Підготувала студентка факультету
української філології Величко
Тетяна Олександрівна

Перевірю методист кафедри педагогіки

(прізвище, ім'я, по батькові)

Кривий Ріг
2007 р.

Порядок оформлення залікового виховного заходу:

- тема;
- виховна ціль;
- місце проведення;
- форма проведення;
- обладнання і оформлення;
- план проведення; зміст виховного заходу;
- список використаної літератури;
- аналіз заходу (відгук класного керівника і 2-3 студентів-практикантів).

6. Приблизна схема психолого-педагогічного аналізу виховного заходу

*Психолого-педагогічний аналіз виховного заходу
можна здійснювати за такою схемою.*

1. Загальні відомості про умови проведення виховного заходу:

дата.... школа, час проведення....., склад учнів....., кількість, назва заходу.....

2. Актуальність і цілеспрямованість теми виховного заходу, відповідність його інтересам і запитам учнів, рівню їх розвитку.

3. Підготовка заходу: підбір матеріалу, своєчасність і систематичність підготовки, забезпечення принципу активності, ініціативи і самостійності учнів. Творчість вихователя.

4. Проведення заходу:

а) оцінка змісту: доступність матеріалу даному віку дітей;

б) реалізація вимог принципів виховання;

в) методи проведення: забезпечення організаційної чіткості, емоційності, активізації учнів;

г) поведінка учнів: увага, інтерес, дисципліна;

д) поведінка практиканта: уміння володіти аудиторією, стимулювати інтерес, активізувати дітей, тон;

е) які були труднощі і перешкоди і як вони долалися: педагогічний такт, зовнішність, культура мовлення, поза, жести міміка практиканта?

5. Здійснення поставлених задач. Наскільки організованим був початок виховного заходу. Наскільки зовнішній вигляд учнів і приміщення відповідали виховній задачі виховного заходу. Які

масові явища спостерігалися в ході проведення виховного заходу (колективний настрой, натхнення і т.п.).

6. Загальний висновок щодо доцільності виховного заходу. Наскільки реалізована виховна ціль.

7. Урахування вікових і індивідуальних особливостей учнів. Цінність виховного заходу, його вплив на окремих учнів і на колектив в цілому. Які моральні, інтелектуальні і естетичні переконання пробуджувались у школярів цим виховним заходом? Яка його інформаційна цінність? Які спеціальні установки він викликав? Як вплинув цей виховний захід на поведінку окремих учнів і всього класного колективу, його вплив на удосконалення міжособистісних відносин в колективі: (вияв симпатії, пошани до учасників і виконавців). Загальна оцінка виховної і пізнавальної цінності виховного заходу.

8. Пропозиції щодо проведення подібних виховних заходів в майбутньому.

7. Схема спостереження і аналізу проведення екскурсії

1. З'ясувати тему і ціль екскурсії, чому керівник обрав саме цей об'єкт екскурсії.

2. З'ясувати:

а) як класний керівник готував учнів до проведення екскурсії (організаційно і методично). Ознайомитися з планом цієї екскурсії і записати його;

б) як вчитель ознайомив учнів з маршрутом екскурсії і які саме вказівки давав їм про те, як слід

поводитися на екскурсії, за чим саме потрібно спостерігати в процесі екскурсії і на що слід звернути увагу під час огляду об'єкту, що записати і як записати (описати, змалювати, зробити схему); які матеріали узяти під час огляду і як це зробити.

3. Записати хід екскурсії:

а) маршрут;

б) що спостерігали учні і які пояснення їм давав екскурсовод (їх педагогічна характеристика);

в) що найбільше зацікавило учнів в екскурсії педагогічна оцінка їх інтересів.

4. Заключна бесіда екскурсовода з учнями після огляду всіх об'єктів (її зміст і педагогічна характеристика).

5. Обробка результатів екскурсії і їх обговорення в класі:

а) оформлення записів і експонатів;

б) бесіда з учнями за наслідками проведеної екскурсії.

6. Загальна характеристика проведеної екскурсії;

а) ступінь організованості проведеної екскурсії;

б) пізнавально-виховна цінність проведеної екскурсії (з точки зору виховних задач);

в) що сподобалося і що не сподобалося Вам в підготовці і проведенні екскурсії і чому;

г) як, на вашу думку, можна було б краще організувати проведення екскурсії.

8. Форми проведення класної години

- Лекція.

- Усний журнал.
- Урок мужності.
- Урок громадянськості.
- Бібліотечно-бібліографічний урок.
- Зустрічі
- Екскурсія.
- Читацька конференція.
- Теоретична конференція.
- Година поезії.
- Година музики
- Година живопису.
- Конкурс.
- Літературно-музична композиція.
- Заочна подорож.
- Відвідування кінотеатру, музею, драмтеатру.
- Трудовий десант.
- Туристичний похід
- Спортивні змагання (різних видів).
- "Круглий стіл".
- Вікторина.
- Аукціон виробів.
- Розмова при свічках.
- Психологічний практикум.
- Турнір.
- Концерт.
- Виставка.
- Прогулянка.
- "Вечірній чай".
- День іменинника.
- Практичні заняття.

9. Розробки виховних заходів

Тема класної години: "ЛЮДИНА І СУСПІЛЬСТВО"

Мета класної години: Показати роль і значення людини в суспільстві і роль суспільства в житті людини, взаємозв'язок емоцій і моральності, допомогти переглянути свою поведінку, емоційні реакції на вплив оточуючих.

Методичне забезпечення: посібник "Суспільствознавство", грамплатівка Е. Рязанова, вірш "Как много дней, что выброшены зря", малюнки школярів на тему: "Пізнай людей і самого себе", вірші учнів.

Епіграфи "Поведінка - це дзеркало, в якому кожний показує своє обличчя"; "Любити, поважати, розуміти людину, жаліти, допомагати людині - ось п'ять дієслів, які визначають духовне багатство людини"; "Зрозуміти - значить пробачити"; "Для людини немає вибору - вона повинна бути Людиною".

ПЛАН КЛАСНОЇ ГОДИНИ

I. Вступне слово класного керівника. Представлення гостей.

II. Бесіда учнів і гостей за темою "Людина і суспільство".

1. Обговорення питань про роль суспільства для людини і людини для суспільства.

2. Аналіз і обговорення змісту малюнків школярів.

3. Значення культури у відносинах людей

4. Рекомендації психолога з формування емоційної культури

5. Вчені і поети про культуру.

6. Музичний сюрприз "Фламінго".

7. Вручення подарунків.

III. Заключне слово класного керівника.

ХІД ПРОВЕДЕННЯ

I. Вступне слово класного керівника.

Людина! Суспільство! Чи часто ми чуємо ці слова? Які вони знайомі й у той же час загадкові! А чи завжди ми вдумуємося в їхнє значення? Чи завжди усвідомлюємо те, яку роль вони відіграють у нашому житті. Яке значення має слово "Людина"? Що ми розуміємо під словом "Суспільство"? У якій залежності перебувають обидва ці поняття?

II. Бесіда школярів і запрошених на класну годину.

Ведучий: Шановні гості! Пропонуємо вам взяти участь в обговоренні проблеми "Людина й суспільство". Будемо дуже раді дізнатися про вашу думку з питань, що цікавлять нас.

Ведуча: Перш ніж приступити до діалогу, хочу попросити вас, шановні гості, представитися. Представлення гостей.

Ведучий: Дуже приємно відзначити, що у нас в гостях представники всіх куточків України! Давайте ж продовжимо обговорення запропонованої проблеми.

Ведуча: Хто хоче висловити свою точку зору? Що ж вкладається в поняття "суспільство", "людина"?

Ведучий: Мені б хотілося доповнити сказане словами із книги А.Петровського "Бути особистістю":

Людина – носій ролей, Людина як індивід, Людина як організм, Людина як індивідуальність. Людина як "Я", Людина як особистість, Людина як фізичне тіло. Який же вплив робить суспільство на людину?

Ведуча: Про це можуть свідчити малюнки школярів. Шановні друзі! Подивіться на представлені вашій увазі малюнки ліцеїстів, на яких ними зображений навколишній світ. Проаналізуйте зміст цих малюнків і визначте, як навколишня дійсність діє на емоції, почуття, настрої людини?

Іде аналіз і обговорення змісту малюнків. Повідомляються оцінки, робляться коментарі, висновки

Ведучий: Про що свідчать малюнки? Чим можна пояснити це явище?

Ведуча: Як ви вважаєте, чи всі люди інформовані про правила порядності?

Ведучий: чи Завжди знання цих правил відповідає розумінню, чому саме треба так поводитися?

Ведуча: чи Зможе людина змусити себе виконати те, що вимагає певних зусиль без розуміння, чому саме варто так поводитися?

Ведучий: Що ви могли б порадити людині для успішного оволодіння вміннями й навичками емоційно-моральної культури?

Ведуча: На мій погляд, ваші пропозиції заслуговують на увагу. І мені хотілося б погодитися з

тими, хто вважає, що людина може виконувати вірніше дотримуватись правил пристойності зі страху бути покараним за їх недотримання; зі страху здаватися невихованим; з почуття відповідальності; совісті; тому що інакше вчинити й почувати не може; тому що володіє собою в будь-якій ситуації. Але щоб досягти високого рівня емоційної культури, мені здається, необхідно засвоїти наступну формулу: знати – розуміти – відчувати – приймати – робити – відповідати за свої вчинки.

Ведучий: Я розділяю цю точку зору й на підтвердження сказаного хочу навести слова із книги Э.А.Гришина “201 заповідь з етики й етикету”: “Любити, поважати, розуміти людину, жаліти, допомагати людині – ось п'ять дієслів, які визначають духовне багатство людини”.

Ведуча: А я відповім словами Б.Пастернака:

“Жизнь ведь тоже только миг,
Только растворење
Нас самих во всех других
Как бы им даренье”.

Ведучий: Мені хочеться зазначити, що Людина з великої букви тим і відрізняється від інших, що може знайти не тільки своє місце в житті, але і дарувати себе оточуючим. Кожному є що дарувати іншим, і мені здається, що сьогодні кожний з нас задумається про свою роль в суспільстві, в житті інших людей.

Пропонується прослухати грамзапис вірша Е.Рязанова “Как много дней, что выброшено зря...”

Ведуча: А зараз пропонуємо вам обговорити проблему взаємостосунків між людьми, яка піднята у вірші Е.Рязанова.

Ведучий: Якщо дозволите, я прочитаю вам вислів з книги Е.Грішина і П.Загребельного “201 заповідь з етики і етикету”: “якщо ти за цілий день нікому не зробив нічого хорошого, то вважай цей день втраченим”. Чи не здається вам, що ці слова перекликаються із змістом вірша Е.Рязанова?

Ведуча: Я думаю, що заповідь змусить кожен людину переосмислити свою поведінку і відношення до оточуючих, звернути увагу на емоції і настрої, які двигать нашими вчинками і поведінкою. Важливо навчитися управляти своїми емоціями і настроєм, щоб не завдавати зайвого жалю оточуючим.

Ведучий: Емоційно-етична культура особистості – це важлива характеристика людини, засіб, за допомогою якого реалізується прагнення бути Людиною з великої букви. Високий рівень емоційно-моральної культури – одна з умов благополуччя, здоров'я суспільства.

Ведуча: На прощання пропонуємо вам невеликий музичний сюрприв. Перед вами яхта “Фламінго”. Закрийте, будь ласка, очі. Постарайтеся в думках влаштуватися зручніше на борту яхти. Ви чуєте плескіт хвиль. Вас проводжають чайки. Їх пронизливі крики примушують вас задуматися про людину і навколишній світ. Слухайте, відчувайте, мрійте. Будьте щасливі і даруйте радість спілкування людям.

Звучить музика. Гостям вручають пам'ятні подарунки, вірші, написані школярами на уроці.

ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ: написати твір-роздум на теми "Які ми – таке і суспільство", "Людина – це слово як пісня...", "Я гордо звуся людиною!", "Я в світ дивний цей прийшов".

Література:

1. Бим-Бад Б.М., Днепров Э.Д., Корнетов Г.Б. Мудрость воспитания. – М.: Педагогика, 1987. – 288с.
2. Гришин Э.А., Загребельный П.И. 201 заповідь по етиці і етикету. – Тернопіль, 1991. – 46с.
3. Гусейнов А. Золоте правило моральності. – М.: Молода гвардія, 1988. – 271с.
4. Дубровіна І.В. Ми живемо серед людей Кодекс поведінки. – М.:Політіздат, 1989. – 383с.
5. Д.Карнегі. Як завойовувати друзів і робити вплив на людей. Як виробляти упевненість в собі і впливати на людей, виступаючи публічно.
6. Як перестати турбуватися і почати жити. – Л.: Леніздат, 1991. – 708 с.
7. Монтень М. Е. Досліди. – М.: Правда, 1991. – 656с.
8. Москаленко В.Д. Что угодно для души? – М.: Правда, 1991. – 49 с.
9. Рязанов Э. Внутренний монолог. – М.: Правда, 1988. – 32 с.
10. Фромм Э.Иметь или быть? (Пер. с английского) – М.: Прогресс, 1990. – 336 с.

Тема етичної бесіди:

"ЕТИЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМИН ХЛОПЦІВ І ДІВЧАТ"

Ціль: Розкрити сутність етичних основ взаємин хлопців і дівчат, понять "мужність" і "жіночність", охарактеризувати хибні уявлення про ці поняття,

показати роль самовиховання при розвитку кращих рис чоловічої і жіночої вдачі.

Основні поняття: мораль, моральність, етичні вчинки, мужність, жіночність.

Обладнання: репродукції картини Рафаеля "Сикстинська Мадонна", вірш С.Островського "Пісня про жінку"; магнітофон, діапроектор, програвач

ПЛАН БЕСІДИ:

1. Вступне слово класного керівника.
2. Бесіда: обмін думками і уточнення понять.
3. Дискусія на тему: "Риси, що складають основи морального характеру чоловіка і жінки?"
4. Практична робота.
5. Підведення підсумків бесіди.

ХІД БЕСІДИ:

1. Вступне слово класного керівника:

Сьогодні поговоримо про етичні основи взаємовідносин між людьми. Чим вони визначаються? Що можна вважати моральним або аморальним у відносинах людей?

2. Бесіда: обмін думками і уточнення понять.

Перш за все, давайте розберемося в змісті і сутності таких понять: "моральність", "мораль", "моральна діяльність", "моральні вчинки", "моральні поняття".

Висновок: знання основних моральних понять не тільки допомагає молодій людині вибрати моральні орієнтири в своїх діях і вчинках, але і визначати зміст роботи по формуванню свого характеру.

3. Обговорення теми: "Риси, що складають основи морального характеру чоловіка і жінки?"

Питання для обговорення:

а) Які риси характеру властиві справжньому чоловіку?

б) Що містить в собі поняття "мужній"?

в) Яке значення міститься в словах "лицар", "рицарство"?

г) Як впливають сім'я, школа на формування мужності як важливої риси характеру справжнього чоловіка?

д) Чи можна говорити про фальшиву мужність?

е) Які риси характеру властиві справжній жінці?

ж) Жіночність – що це таке? Чи можна говорити про жіночність сьогодні?

з) Які риси сучасної дівчини можна вважати негативними?

4. Практична робота:

Завдання 1.

Проаранжуйте риси, що розкривають характер чоловіка: працьовитість, сміливість, витримка, сила волі, самовладання, вірність слову, обов'язковість, чоловіча честь, благородність, гідність, ввічливість, запобігливість, вміння узяти на себе турботи, галантність.

Які риси ви поставите на перше, друге, третє ... місце і обґрунтуйте, чому?

Завдання 2.

Дайте оцінку наступним якостям:

- зарозуміле відношення до однолітків;

- верховодство;
- цинічність;
- бездумна гонитва за модою;
- напускна грубість;
- зухвала легковажність;
- куріння і вживання алкоголю;
- нецензурна лайка.

Чи можна говорити за наявності цих якостей про фіктивну мужність? Як боротися з цими якостями?

Завдання 3.

Складання портрета сучасного чоловіка і жінки

5. Підведення підсумків уроку.

Заключне слово вчителя: вірш С.Островського "Песнь о женщине".

Література:

1. Бушелева Б.В. Азбука нравственности. – М.: Знание, 1997.
2. Жуховицкий Л.А. Воспитание старшеклассниц. – М.: Знание, 1983.
3. Павлов В.И. Культура семейных отношений. – М.: Знание, 1989.
4. Поговорим о воспитании. – М., 1980.
5. Тимошенко Н.М. Поговорим о вашем сыне. Беседы о взаимоотношениях в семье и школе. – М.: Знание, 1977.
6. Федь А.М. Этика поведения и быта школьников. – К., 1981.

Тема класної години:

“БЮДЖЕТ І ГОСПОДАРСТВО СІМ’Ї”

Мета класної години Дати уявлення про сімейний бюджет, його планування, розподіл обов’язків в сім’ї; збудити бажання отримати економічну освіту, оволодіти практичними навичками ведення домашнього господарства; виховувати почуття відповідальності, бажання допомагати одне одному.

Основні поняття: Статті доходів і витрат в сімейному бюджеті, планування бюджету, суспільні фонди споживання, ведення домашнього господарства.

Обладнання: Грамзаписи пісень; “Родительський дом”, “Под крышей дома твоего”, діапозитиви (“Наш спосіб життя” – саморобна таблиця, “Розподіл фондів суспільного споживання в Жовтневому районі в 2006 р.”), виставка “Наш внесок до сімейного бюджету”, корисні поради, список літератури і виставка книг в допомогу молодій сім’ї.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ:

1. Бесіда про структуру сімейного бюджету.
2. Виступи школярів з повідомленнями з питання: “Бюджет, мода і молода сім’я”.
3. Виступ запрошеної мами-домогосподарки.
4. Практична робота “Перевір себе”.
5. Бесіда з класом “Мій внесок до бюджету сім’ї”.
6. Підведення підсумків практичної роботи.
7. Завдання для самостійного виконання.

ХІД КЛАСНОЇ ГОДИНИ:

1. Бесіда про структуру сімейного бюджету.

Питання для обговорення:

а) Коли закладаються основи сімейної економіки?

б) Що визначає економічний добробут сім'ї?

в) Що таке "сімейний бюджет"?

г) Які доходи вашої сім'ї?

д) Як правильно розподіляти гроші?

2. Виступи школярів з повідомленнями з питання "Бюджет, мода і молода сім'я":

- розкриття понять "Модно одягнена" і "зі смаком одягнена";

- в чому запорука економії сімейного бюджету?

3. Виступ запрошеної мамі-домогосподарки "Мистецтво сумісного господарювання": а) наука бути гарною господинею; б) домашня праця – можливість вияву творчих здібностей, вигадка і художній смак.

4. Практична робота "Перевір себе":

Завдання 1.

Чи умієш ти чистити картоплю? (чотирьом учням пропонуються 0,5 кг картоплі почистити на швидкість).

Завдання 2.

Розрахувати, скільки коштів буде потрібно на двотижневу відпустку в Криму або на Кавказі сім'ї з двох чоловік?

Завдання 3.

Розподіліть коло обов'язків сім'ї. Захистіть свій проект.

Завдання 4.

Розрахуйте бюджет сім'ї, якщо зарплата чоловіка у дружини допомога від держави з догляду за дитиною. В сім'ї одна дитина.

5. Бесіда з класом "Мій внесок до бюджету сім'ї":

- Що роблять по домашньому господарству школярі?
- Які справи в сім'ї виконуються сумісно?
- Хто за що в сім'ї відповідає?
- Чи подобається вам існуюча система господарювання в сім'ї?
- Як ви собі уявляєте свою власну систему господарювання?
- Які обов'язки візьмете на себе?

6. Підведення підсумків практичної роботи.

7. Творче завдання: підготуйте розповідь про домашні свята; напишіть твір-мініатюру на тему: "Мій дім – моя фортеця".

Література:

1. Андреева И. Мода в семейном бюджете. Неделя. – № 43. – 1999.
2. Друнина Ю. Мечусь меж сковородкой і рабо той //Собеседник, 2002. – № 12.
3. Кузнецова Л.Н. Пирогі домашніе и недомашніе. – М., 1997.
4. Могилевская ГЛ. Дети и деньги. – М.: Знание, 1987.
5. Орлова Л.В. Семья, дом, квартира. – М.: Знание, 1980.

СУМІСНЕ ЗАСІДАННЯ

членів клубу молоді сім'ї, клубу Бабусь і слухачів курсу "Емоційно-моральні основи культури особистості"

Тема: "Естафета сімейного виховання (моральна основа культури особистості)"

Мета: Сприяти передачі сімейного досвіду молодят, поглибити уявлення про основи сімейного життя, показати єдність інтересів сім'ї і суспільства, сприяти формуванню високоморальних ідеалів сімейних відносин.

Основні поняття: Моральні основи сім'ї: сім'я як джерело щастя, сімейні відносини, сімейний будинок, подружній будинок.

Обладнання: Виставка: Професія моїх батьків, нагороди і реліквії нашої сім'ї, юність батьків, естафета поколінь в нашій сім'ї; фотовиставки: "Щасливе дитинство в спадок", "найпрекрасніша з жінок – жінка з дитиною на руках".

Музичне оформлення: грампластинки "Под крышей дома твоего", "Родительський дім", "Дні летять", "Мама", "Желаем счастья".

Рекомендації: 1) Основні правила взаємостосунків чоловіка і жінки, 2) Правила взаємостосунків молоді сім'ї з батьками; 3) 20 принципів щасливого сімейного життя; 4) Забудьте про помилки.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ:

1. Знайомство учнів з гостями
2. Бесіда про моральні основи сім'ї, її роль в становленні особистості.
3. Обмін досвідом сімейного виховання в сім'ях з різним стажем сімейного життя.
4. Проведення ролевих ігор: "Чоловік прийшов з роботи", "Він читає", "Сплануємо недільний відпочинок".

5. Обговорення підсумків засідання і ухвалення рекомендацій

ХІД ЗАСІДАННЯ КЛУБУ:

1. Ведучі знайомлять учнів з гостями, пропонують познайомитися з представленою літературою за темою, виставками і сімейними альбомами, фотомонтажними сімейними газетами.

2. Звучить пісня "Под крышей дома твоего".

Учасники засідання займають місця. Ведуча оголошує порядок денний засідання, пропонує всім присутнім взяти участь в обговоренні наступних питань:

- Чи завжди людині приємно повертатися під дах свого будинку?

- Чому?

- Навіщо потрібна людині сім'я?

- Що необхідне людині для щастя?

- Що є моральною основою сім'ї?

- Чому не всі діти мають однаковий рівень вихованості?

3. Звучить пісня "Батьківський дім".

Батьківський дім – начало начал. Чи можемо ми погодитись з цим?

ПИТАННЯ ДО МОЛОДИХ ПАР:

- Що ви взяли з батьківського дому в свою сім'ю?

- Хто зробив позитивний вплив на становлення вашої особистості?

- Підніміть, будь ласка, руки: а) ті, хто зустрічався з сім'ями, де піклуються про дітей; б) де не

- підлюються про дітей; чим це можна пояснити?
- Як відображається на становленні особистості надмірна любов батьків?
 - Хто з вас прагне зробити приємне своїм близьким?
 - Хотіли б ви, щоб ваші діти так само відносилися до вас?

Звучить пісня "Мама".

4. Бесіда про проблеми бабусь і дідусів.

Питання для обговорення:

- Чи завжди ми з повагою ставимося до бабусі і дідуся?
- Хто більше потребує турботи: батьки чи бабусі і дідусі?
- Яку роль відводимо бабусям в сімейному житті?

Читається вірш Н. Доризо "Бабушка".

5. Практична частина.

Ролеві ігри (кожна ситуація програється представниками трьох поколінь: членами клубу Бабусь, клубу молоді сім'ї, школярами).

Ситуація № 1. Чоловік прийшов з роботи додому. Дружина вже удома. Як зустріти чоловіка?

Ситуація № 2. Дружина тільки що закінчила прибирання. Чоловік прийшов з роботи і наслідив. Її реакція.

Ситуація № 3. Сплануємо недільний відпочинок.

6. Обговорення результатів ролевої гри.

7. Ухвалення рекомендацій:

**Правила взаємостосунків
молодої сім'ї з батьками.**

4. Не завжди слід втручатися в сімейні конфлікти, розбрати молодят: хай молодята самі

шукають рішення, домовляться між собою.

5. Уникайте критики молодого подружжя в дрібницях. Така критика сприймається як прискіпливість.

По відношенню до батьків чоловіка дружина повинна проявляти більше уваги ніж до власних, те ж зобов'язаний робити чоловік по відношенню до батьків дружини. Добре слово, увага, терпіння, готовність допомогти допоможуть встановити взаєморозуміння.

Не поспішайте на перших порах все перебудувати в будинку, куди прийшли жити. З часом, якісь зміни (в обстановці, режимі) будуть сприйняті не так гостро.

20 принципів щасливого сімейного життя.

1. Перш за все потрібно бути уважним один до одного.
2. Потрібно не тільки брати, але і давати.
3. Удома частіше усміхайтеся і будьте ввічливими.
4. Виявляйте цікавість до решти членів сім'ї.
5. Постарайтеся, щоб у вас була яка-небудь загальна діяльність з чоловіком.
6. Поважайте всіх членів сім'ї.
7. Чоловіки, постійно піклуйтеся про дружину і дітей.
8. Не забувайте, що інші чекають від вас зацікавленості в своїх стараннях.
9. Старайтеся прекрасні хвилини переживати разом.
10. Будьте опорою для інших.
11. Не викликайте у партнера відчуття прихильності.
12. Радьтеся з партнером про загальні справи.
13. Спокійно з'ясовуйте конфлікти.

14. Будьте оптимістом.
15. Не набридайте партнеру ревностями.
18. До вступу до браку добре знайте один одного.
19. Вивчайте літературу про брак, сім'ю, батьківські обов'язки.
20. Розподіліть сімейні обов'язки ще до вступу до браку.

В ув'язненні читається вірш С.Острового "Пісня про жінку".

Літературна вітальня

Тема: *"Друзі мої, прекрасний наш союз"*

Мета: познайомити учнів з особливостями життя ліцеїста, традиціями, успіхами ліцеїстів-поетів, музикантів, юних учених; розкрити поняття: "братство ліцеїста", "ліцейський тип спілкування".

Місце проведення: вітальня ліцеїста.

Устаткування: самовар, чай з пирогами; виставки творчих робіт ліцеїстів, фотовиставка на тему: "Друзі мої, прекрасний наш союз".

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ:

Вступне слово господині вітальні.

1. Вступне слово ведучих. Вітання і представлення гостей
2. Бесіда про лицей, традиції ліцеїстів, братство ліцеїста.
3. "Друзі мої! Прекрасний наш союз!". Про дружбу ліцеїстів Царсько - сільського лицю.
4. Дискусія на тему: "Лицей в житті ліцеїстів".
5. Підведення підсумків дискусії про "братство ліцеїста".

6. Виступ ліцеїстів поетів, бардів, музикантів.
7. Заключне слово ведучих, господині вітальні.
8. Виконання гімну Саксаганського ліцею.

ХІД ПРОВЕДЕННЯ:

1. Вступне слово господині вітальні.

2. Вступне слово ведучих. Вітання і представлення гостей

Ведучий: Шановні гості!

Ведуча: Наші вчителі і однокласники!

Ведучий: Сьогодні ми запрошуємо вас взяти участь в розмові про лицей, традиції ліцеїстів, братство ліцеїстів і, як у нас прийнято говорити, "ліцейський тип спілкування".

Ведуча: Можливо, у кого-небудь з вас викличе сумнів таке поняття, як тип як "ліцейський тип спілкування".

Сьогодні ми спробуємо розібратися в значенні цих понять.

Ведучий: І ми виражаємо упевненість в тому, що наша зустріч подарує присутнім радість спілкування, залишить теплі спогади про спілкування.

3. Бесіда про традиції ліцеїстів, братство ліцеїстів.

Ведуча: Воспиминание, рисуй передо мной

Волшебные места, где я живу душой

Ведучий: Ці рядки А.С.Пушкін присвятив Царському Селу, де він прожив шість років отроцтва і юності.

Ведуча: І сьогодні, кажучи про лицей і традиції ліцеїстів, ми не можемо не пригадати про

Царськосельський лицей, якому в жовтні 1991 року виконалося 180 років. Саме цей лицей за задумом Олександра І став першим Російським лицеем – закритим типом навчального закладу для юнацтва, призначеного до виконання важливих завдань державної служби.

Ведучий: Первинне значення слова “Лицей” (лицей) означає стародавня школа мудреців, в братському діалозі осягаючих науку мислити. І в цьому братстві поети незмінно задавали тон. Братство лицейців виявлялося найважливішою цінністю Царського Села, а сам лицей, осмислений як союз родинних душ, відривався від свого державного походження і державного призначення.

Ведуча: І, мабуть, цей братський союз допомагав побачити те головне, що дав лицей своїм вихованцям. Мабуть, це головне і дозволило А.С.Пушкіну у вірші “19 жовтня” написати про царя в сумно-виправдовувальній інтонації:

Ведучий: Он человек! Им властвует мгновенье.

Он раб молвы, сомнений и страстей

Простим ему неправое гоненье:

Он взял Париж, он основал Лицей

Ведуча: 19 жовтня 1811 року – день відкриття Царськосельського лицей, назавжди став особливим для лицейців – Днем народження школи і початком Дружби, Днем спогадів про юність, друзів і наставників. Через 6 років, прощаючись з лицеем, перші його вихованці дали клятву один одному: “І останній лицейств святкуватиме 19 жовтня”.

Ведучий: Вихованці діставали в лицей

енциклопедичну освіту, але основна увага, приділялася етичним наукам. “Під ім'ям наук етичних тут полягають всі ті знання, які відносяться до етичного положення людини в суспільстві, і, отже, поняття про устрій Громадянського суспільства, про права і обов'язки, що з цього витікають”. Куніцин говорив: “Проти рабства і за свободу”. І саме йому випало на долю стати улюбленим педагогом вихованців ліцею.

Ведуча: Відсутність тілесних покарань, шанобливі відносини між вихованцями і наставниками, читання книг класичних і нових авторів в бібліотеці ліцеїста, прогулянки в Царськосельських парках – все це народжувало відчуття безтурботного “розцвітання” в садах Ліцею.

Ведучий: Кращі з перших вихованців Ліцею назавжди зберегли вірність юнацькій боротьбі, ідеалам добра, правди, справедливості, безкорисливого служіння Вітчизні.

2. “Друзья мои! Прекрасен наш союз!”. Про дружбу ліцеїстів Царськосельського ліцею.

Ведуча:

Друзья мои, прекрасен наш союз.
Он, как душа, неразделим и вечен –
Неколебим, свободен и беспечен,
Срастался он под сенью дружных муз.

Ведучий: Прекрасні слова! Прекрасні миті! Ми в житті проносимо через роки і радісно стає на серці коли душа і в сорок молоді.

Ведуча: Так відзивалися про своє життя ліцеїста ліцеїсти пушкінської пори. Як ви вважаєте,

з чим пов'язано відродження лицейів в наші дні?

Дискусія на тему: "Лицей в житті лицейств".

Ведучий: Які ж миті ви переживаєте сьогодні в лицейі?

Ведуча: Чи можна сьогодні говорити про атмосферу лицейського братства, яка залишить теплі спогади на все життя?

Ведучий: Що ви вкладаєте в поняття "братство лицейста" і чи вважаєте реальним його створення?

Ведуча: Чим став для вас лицей?

Ведучий: Від чого залежить доля "братства лицейста"? Що ви розумієте під "лицейським типом спілкування"?

Ведуча: Як ви оцінюєте відносини між лицейстами в вашому класі? В лицейі?

6. Підведення підсумків дискусії про "братство лицейств"

Справи лицейств... розповіді лицейств про те, що запам'яталося в житті лицейста: бали лицейств, каша лицейста, конкурси танців, музикантів, поетів, поїздки до Москви, Києва, участь в літературній вітальні фонду культури і ін.

7. Виступи поетів-лицейств, бардів, музикантів.

8. Заключне слово ведучих, господині вітальні.

9. Виконання гімну Саксаганського лицю.

Сценарій вечора відпочинку

Тема: «Людство танцює».

Мета: ознайомити учнів з різними видами танців, з історією їх виникнення; навчити корисно і цікаво проводити вільний час.

Обладнання: музичні записи сучасних і класичних танців, магнітофон, костюми для учасників вечора відпочинку.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ:

1. Вступне слово ведучої про танець.
2. Танець в Стародавній Греції.
3. Візит царя Алкеноя.
4. Танець "Вальс-гавот" у виконанні ансамблю "Юність".
5. Запрошення до танців.
6. Магічна сила танцю:
 - а) танці народів світу;
 - б) танцювальна пауза: "конкурси голову закрутили".
 - в) мінуети: "у кадрили спритно в танці";
 - г) вальс про вальс;
 - д) танго;
 - е) фокстрот;
 - ж) сучасні бальні танці;
 - з) танцювальний марафон.
7. Заключне слово ведучої. Останній танець.

ХІД ВЕЧОРА ВІДПОЧИНКУ:

18.30 Звучить інструментальна музика.

19.00 Звучить сирена. Позивний вечора "Діско".

Позивні дискотеку. Група "Спейс".

Ведуча: Добри вечір, дорогі друзі! Відвіку повелося, що одна з якнайдавніших форм спілкування між людьми – танець. Що може танець? А, дійсно, що? Танець за короткий час вчора дає право познайомитися, заговорити на будь-яку тему, так хіба мало, що може танець. Танець, як пісня, немає, напевно, на землі

людини, яка б не співала жодного разу в житті, так і з танцем: не всі уміють танцювати добре, але все-таки хочеться танцювати кожному.

Людство танцює. Танцюють діти, танцюють дорослі, танцюють старі. Життя людини без танцю уявити неможливо. Він підвищує настрій, служить прекрасною розрядкою після трудового дня. Здавалося б, танці існували завжди. Але це не так. Історія бальних танців бере початок із часів середньовіччя. Тоді танці були розвагою, яку моралісти й церковники таврували так часто, що зрештою на це перестали звертати увагу. І з кінця XIII початку XI століть жодне свято в палацах без танців не обходилося. Перша письмова згадка про найстаріший танець Басс-данса належить до 1400 року. Цей танець танцювала вся Європа. Незабаром з'явився звичай, як тільки відзвучать останні такти Басс-дансу, починати веселий танець, що у Франції стали називати Бранл, у Німеччині – Сангарелло, а в Польщі – Вогненний. Так уперше був застосований обов'язковий принцип зміни настрою в танцях, що зараз успішно використовується в дискотеках.

Звучить фрагмент композиції.

2. Танець в Стародавній Греції.

Ведуча: Стародавні греки бачили в танці не тільки школу краси і грації, але і засіб морального виховання. Уміння танцювати ставилося так високо, як і знання філософії і математики. Вони на честь своїх видатних танцівників, або, як їх називали водіїв хороводу, ставили статуї, на яких висікали такі рядки: "Народ спорудив цю статую на честь Прокла за його

танці...". Гомер в "Одісеї" розказує, як цар Алкеной...

3. Мова переривається сиреною. З'являється цар Алкеной. Ведуча впізнає його.

Ведуча: О, всемогутній цар Алкеной! Чим ми зобов'язані вашому візиту?

Алкеной робить уклін.

Алкеной: Ми, я скажу, не в кулачному бої, ні в боротьбі не відрізняємося, швидкі ногами й перші в морі; Любимо обіди розкішні, спів, музику, танець, Свіжість одягів, хтиві лазні й м'яке ложе. Але запросите сюди танцюристів феакійських, я зву. Самих вправних, щоб гість наш, побачивши їх, міг повернувшись до будинку свого, там усім розповісти як інших ми людей перевершуємо В плаванні по морю, у бігу моторному, і в танці, і в співах. Ведуча: Ну, танцюристів фракійських у нас, звичайно, немає, але дещо ми для вас приготували.

4. Ансамбль виконує танець "Юність" (вальс-гавот).

Алкеной читає указ:

Так буде успіх вам, о, миряни! Мир і жар танцю вам!

Алкеной йде.

Ведуча:

Ну, що ж гори жар пляски огневой.

Зажги сердца людские.

Чтоб весел был народ честной

И наполнен любовью к лире!

5. Ведуча запрошує танцювати. Звучать декілька танцювальних композицій

6. Магічна сила танцю.

Ведуча: Вірили в магічну силу танців і стародавні слов'яни.

Танцюючи, вони частіше за все рухалися по колу, адже коло – це символ Сонця.

Ведуча запрошує танцювати.

Ведуча: Одні танці користувалися популярністю протягом століть, інші проіснували один день. До числа “фривольних” танців відносилася тоді і іспанська арабанда, яку називали танцем любові і яку суворий Пилип II заборонив танцювати під загрозою прочуханки і штрафу. Потім прийшла мода на польські танці. Полонез танцювали при всіх європейських дворах. XVII вік став століттям “танцю королів” або “короля танцю” – такі епітети отримав мінует – один з найзнаменитіших і живучих бальних танців. В мінуеті кавалер бере руку пані. Це здавалося небаченим порушенням пристойності. Для присутніх пропонується фрагмент мінуету в сучасній обробці.

Ведуча: Балет, народний танок – все це танці. Але є і інші, ті, що призначені не для артистів, а для всіх.

Всіх запрошують танцювати

В перервах між танцями проводяться конкурси

“Самий, самий самий...”.

Ведуча: Мінует танцювали аж до Великої французької революції, коли йому на зміну прийшов беручий своє походження від англійських народних танців – контр-данс, а також його варіант – кадрили.

Виконується кадрили

Ведуча: Чуть пізніше з'явився вічно молодий і

блискучий вальс. “Матір’ю” вальсу був південно-германський танець лендлер, а “Батьком” – фігура контр-данса з голосною назвою “ля Страссбуржуа”. Вальсів була велика безліч. Був класичний віденський вальс, музику до якого створили батько й син Штрауси. Був більш живий – німецький. Французи танцювали фігурний вальс. Були часи, коли в бальних залах панував швидкий вальс-мазурка, що поєднує в собі риси класичного вальсу, польського мазура. Потім на зміну прийшов дуже повільний англійський вальс.

Ансамбль виконує фігурний вальс.

Ведуча: Смуток, веселощі, захват, сум, все може виразити вальс. Можна із упевненістю сказати, що вальс безсмертний. А чи знаєте ви, що були часи, коли вальс переслідували. У Росії при Павлові I офіцерів, винних в “танці вальсеном іменованому”, прямо з балу супроводжували на гауптвахту. Вальс! Чи є танець дивовижніший? Танець, чарівність якого вже два століття підкорює світ. Він панує й сьогодні. Можливо його рідше танцюють, вальс вимагає великої площі, розмаху – але звучить він постійно. Вальс усюди у музиці “серйозній” і “легкій”, в опері й опереті, у балеті й пісні.

Звучить вальс в пісенному виконанні.

Виконується танцювальна композиція.

Розігруються вікторини.

Ведуча: Цей танець – “танго”, танець аргентинських вангажників, який прийшов до Європи в 1910 році. Його спочатку танцювала тільки молодь, але після танцювального конкурсу в Німечці, він увійшов до бальних залів всього світу. Танець цей

довгий час вважався нескромним і ще 50 років тому раз у раз заборонявся. Проте подібні санкції жодного разу не приймалися проти витриманого в дуже швидкому темпі американського фокстроту.

Ансамбль танцю виконує фокстрот.

Звучить фокстрот для присутніх...

Ведуча: Останнє десятиріччя характеризується появою танців, якщо можна так сказати, підвищеної ритмічності. Їх часто так і називають "ритмічні танці". Серед знов створених бальних танців у нас в країні можна назвати такі, як "Російський ліричний" або "Добродійка" і інші, що викликали інтерес молоді. Всі ці танці засновані на національних традиціях з використанням сучасних ритмів.

Виконується танець ансамблем "Юність".

Ведуча: В 20-і роки одночасно із захопленням джазами і латиноамериканською музикою почалося поголовне захоплення Чарльстоном.

Виконується латиноамериканський танець.

Звучать танцювальні мелодії. В перервах проводяться танцювальні ігри "Танцювальний марафон".

Ведуча:

Не хотілося б нам розлучатись,

Нині свято веселе у нас!

Але з часом нам слід рахуватись.

До побачення, раді за вас.

7.Заключне слово ведучого. Останній танець.

10. Схема вивчення особистості учня

А. Загальні відомості про учня.

1. Відомості про батьків учня (де працюють, їх освіта).

2. Соціально-побутові і житлові умови сім'ї:

а) режим життя і дозвілля учня;

б) взаємостосунки між батьками і дітьми;

в) ступінь участі дітей в трудовому житті сім'ї;

г) друзі і знайомі учня за місцем проживання і їх вплив на нього (в чому це виявляється).

3. Стан здоров'я учня. Чи мала дитина важкі захворювання, які залишили наслідки і що заважає розвитку? Який стан здоров'я в даний час (за висновками шкільного лікаря)?

Б. Загальний рівень розвитку і дисципліна учня.

1. Загальний розвиток учня. Культура мовлення: володіння усним і письмовим словом, багатство словника. Начитаність. Регулярність і систематичність читання. Чи читає газети? Які газети і журнали читає? Широта і стійкість читацьких інтересів. Які літературні твори прочитав? Як часто відвідує музеї, театри кіно, клуби, стадіони?

2. Ставлення учня до занять в школі. Чи регулярно відвідує заняття? Чи уважний на уроках? Чи систематично готує домашні завдання? Чи уміє самостійно організувати свою навчальну працю? Чи піклується сам про засвоєння пропущеного матеріалу? Як ставиться до трудового навчання? До якої саме праці виявляє цікавість? Яку професію хотів би придбати?

3. Успішність учня. Як встигає учень з різних предметів? Які предмети даються йому легко, з яких він не встигає і чому? Які предмети любить? Чи може учень вчитися краще і що для цього необхідно?

4. Інтереси і схильності учня. Навчальні інтереси. Спеціальні інтереси в галузі літератури, науки, мистецтва, техніки, спорту і ін. Широта інтересів і їх характер. Глибина і стійкість інтересів.

Які гуртки і спеціальні дитячі установи відвідує? Чи пов'язані інтереси учня з вибором його майбутньої професії?

5. Рівень дисциплінованості учня. Знання і виконання "Правил для учнів". Чи прищеплені учню навички культурної поведінки і гігієнічні навички? Основні негативні риси в поведінці учня.

В. Громадська робота.

1. Участь у суспільній роботі класу й школи. Чи цікавиться учень життям класу й наскільки активну участь він бере у суспільній роботі?

2. Характер виконання суспільної роботи: старанність, звичка доводити почату справу до кінця, уміння залучати до роботи інших учнів. Чи має учень організаторські здібності?

3. Місце учня в колективі. Чи пов'язаний з колективом класу або відірваний від нього? Відношення до нього учнів класу. Чи користується авторитетом у класі, яку має репутацію й чому?

Г. Основні риси особистості учня.

1. Суспільна свідомість учня. Його світогляд. Основна спрямованість його ідеалів і прагнень.

Уміння втілити свої ідеали в конкретні справи: в суспільну роботу, в працю. Мотиви навчальної і суспільної роботи.

2. Моральні якості учня. Почуття любові до Батьківщини. Інтерес до подій в країні. Готовність надати своєю працею допомогу школі і країні. Відчуття колективізму, почуття обов'язку і відповідальності, правдивість і чесність, принциповість, скромність і ін. відношення до батьків і членів сім'ї, до вчителів, товаришів. Чи проявляє чуйність до своїх товаришів, чи надає допомогу? Як ставиться до дітей інших національностей?

3. Вольові риси характеру: цілеспрямованість, рішучість, сміливість, самостійність, ініціатива. Організованість: витримка, самоконтроль, упевненість в собі, дисциплінованість, стійкість, наполегливість, рішучість, ентузіазм, мужність. Чи не є він неорганізованим, слабовільним, пасивним, байдужим до всього?

4. Особливості темпераменту школяра: сила, врівноваженість, жвавість протікання нервових процесів; швидко або повільно реагує на питання, говорить, працює; чи переважають процеси збудження або гальмування, чи легко переключається з однієї справи на іншу?

5. Які особливості уваги і пізнавальних психічних процесів: мови, сприйняття, мислення, пам'яті.

6. Особливості емоційної сфери

ВИСНОВКИ:

1. На які саме сторони особистості учня слід звернути увагу у виховній роботі:

- а) в навчанні;
- б) в загальному розвитку;
- в) в етичних і вольових якостях?

2. Що необхідно мати на увазі, здійснюючи індивідуальний підхід до учня:

- а) у вимогах і допомозі;
- б) у відношенні до нього (в колективі і вічна-віч)?

3. Які профілактичні заходи слід використовувати в школі і сім'ї?

11. Схема вивчення колективу учнів класу

1. Склад класу за віком і статтю.

2. Актив класу і його провідне ядро. Характеристика активу і тих, хто не бере участі в колективному житті класу. Об'єктивні і суб'єктивні чинники, які заважають згуртованості класу.

3. Складання характеристики організованості класу. Стиль і тон у взаємостунках, характер спрямованості товариськості і дружби. Вияв помилкового товариства і дружби. Взаємостунки між дівчатками і хлопчиками.

4. Етично-політична спрямованість колективу класу, характер і спрямованість суспільного і самодіяльного життя.

5. Успішність класу, загальні показники з окремих навчальних предметів, дисципліна і успішність по тижнях, місяцях і семестрах, її

динаміка. Відношення учнів до окремих навчальних предметів і вчителів, взаємодопомога в навчанні. Причини відставання в навчанні окремих учнів і класу (об'єктивні і суб'єктивні).

6. Кругозір учнів: загальний розвиток, інтереси, культура мовлення, відношення до мистецтва і літератури, погляди на суспільне життя, відношення до своїх обов'язків.

7. Культура поведінки: в школі, на уроках і поза уроками, на зборах і під час розваг; в громадських місцях і удома; у відносинах один до одного, до вчителів і батьків, до старших і молодших; зовнішній вигляд. Відношення до повсякденної естетики школи і сім'ї.

Свої тривалі спостереження по цій проблемі (протягом всього періоду практики) необхідно проаналізувати і підготувати реферат для доповіді на підсумкових конференціях і додати його до звіту. Це завдання є обов'язковим для всіх студентів IV (V) курсів.

12. Анкета для вивчення організованості класного колективу

(Застосовується тільки в старших класах)

ДОРОГИЙ ДРУГ!

Просимо тебе відповісти на ряд питань. Підкресли один з варіантів відповіді або (на вільному рядку) напиши свій варіант. Дякуємо за допомогу.

1. Які громадські доручення ти виконуєш?

а) член учкому школи;

- б) староста класу;
- в) виконую тимчасові доручення;
- г) не маю ніяких доручень;
- д)

2. Яке твоє ставлення до суспільної роботи?

Суспільна робота

- а) необхідна, її треба виконувати, навіть якщо вона не співпадає з особистими інтересами;
- б) обов'язково повинна відповідати схильностям і інтересам школяра;
- в)

3. Чи вважаєш ти, що ті, хто займається громадською роботою, роблять це тому, що (можна одночасно підкреслити відразу два варіанти):

прагнуть

- а) завоювати авторитет в колективі;
- б) внести свій посильний внесок в поліпшення відносин;
- в) бачать в цьому свій обов'язок;
- г) дисципліновані і тому виконують дані їм доручення;
- д) не замислювався над цим;
- е)

4. Як ти виконуєш громадську роботу?

- а) з великим бажанням;
- б) без бажання, але через обов'язок сумлінно;
- в) від випадку до випадку, з примусу;
- г)

5. Значну частину часу ти проводиш разом з товаришами і тобі добре відомі відносини в класі. Вислови свою думку про відносини, що склалися в класі:

- а) дуже добрі;

б) задовільні;

в)

6. Які відносини у тебе із старостою класу?

а) задовільні;

б) дуже добрі;

в) добрі;

г)

7. Наскільки ти задоволений своїми відносинами?

а) з активом класу: дуже, не дуже, не зовсім, не задоволений;

б) з тими однокласниками, з якими спільно виконуєш доручену справу: дуже, цілком, не задоволений

8. Які заохочення і покарання для тебе найбільш значущі?

Заохочення

а) від активу класу;

б) від колективу класу;

покарання

а) від активу класу;

б) від колективу класу;

д)

9. Як часто твої товариші висловлюють свою думку при обговоренні важливих питань на класних зборах, засіданнях активу і т.д.

а) рідко;

б) досить часто;

в) завжди;

г)

10. Чи рахується актив класу з думкою колективу у момент ухвалення рішення?

- а) завжди рахуються;
- б) часто рахуються;
- в) переважно рахуються;
- г) не рахується;
- д)

11. Наскільки ти ініціативний в справах колективу?

- а) стараюся у всьому проявляти ініціативу;
- б) проявляю ініціативу в тій справі, яку можу виконати;
- в) схильний чекати готових вказівок;
- г)

12. Твоя оцінка старости як організатора класу:

- а) схильний одноосібно ухвалювати рішення;
- б) при ухваленні важливих рішень радиться з товаришами;
- в) не схильний активно висувати і вирішувати ні навчальні, ні виховні задачі;
- г) не схильний взагалі ухвалювати рішення;
- д)

13. Як староста організовує виконання рішення?

- а) старається розвинути ініціативу і самостійність членів колективу; надає їм можливість самостійного вибору методів і способів виконання рішення;
- б) схильний нав'язувати свої методи і способи виконання рішення;
- в) все бере на себе;

14. Як він контролює виконання рішення?

- а) здійснює слабкий контроль за виконанням рішення;
- б) розвиває колективний контроль і взаємну вимогливість;

- в) не здійснює ніякого контролю.
- г) жорстко контролює виконання кожного рішення;
- д)

15. Як староста впливає на товаришів?

- а) позитивні форми стимулювання (різноманітні види заохочення);
- б) прямі методи спонукання до дії (наказ, команду, розпорядження, вимогу);
- в) негативні форми стимулювання (осуд, несхвалення, зауваження);
- г) непрямі методи дії на учнів(пропозиція, порада, прохання, рекомендація);
- д)

16. Як він відноситься до товаришів?

- а) схильний до гарних особистих відносин при слабких ділових контактах?
- б) схильний до ділових відносин;
- в) завжди справедливий по відношенню до інших;
- г) не любить, коли товариші звертаються до нього з різними пропозиціями;
- д) часто буває неуважний до прохань товаришів;
- е) схильний вступати і в тісні ділові контакти і в хороші особисті відносини;
- ж)

17. Як він реагує на критику?

- а) схильний вислуховувати критику і погоджуватися з нею, але в подальшій роботі не ураховує її;
- б) не схильний сприймати критику, але зауваження схильний приймати і ураховувати в роботі;
- в) не любить критику;
- г)

18. Як реалізується значуща для класного колективу інформація?

- а) староста всі потрібні відомості старається зосередити в своїх руках, довіряючи їх лише вузькому кругу осіб;
- б) заохочує обмін інформацією в класі;
- в)

19. Твоє особисте відношення до старости (в відповідній графі поставте "х").

Я хотів би бачити його в якості			
Старост и	Близького друга	Людини, з якою можна підтримувати діловий контакт	Людини, з якою можна мати лише мін. контакт

А тепер оціни роль деяких хлопців у житті класу.

20. Який вплив робить на колектив _____?

- а) відіграє провідну роль;
- б) впливає на створення колективу; в) сприяє зміцненню колективу;
- г) часто допомагає колективу;
- д) іноді допомагає колективу;
- е) байдужий до колективу;
- ж) цурається колективу;
- з) перешкоджає колективу;
- и) навмисно перешкоджає колективу;
- к)

21. Як колектив оцінює _____?

а) користується великим авторитетом в колективі;

КОЛЕКТИВ:

б) колектив зважає на його (її) думку;

в) визнає його (її) своїм членом;

г) байдужий до нього (неї);

д) відноситься до нього (неї) з упередженням;

е) випробовує до нього (неї) недовіря;

ж) зовсім не довіряє їй (йому);

з) хоче позбутися його (її).

22. Практичний внесок в роботу колективу

Він (вона)

а) сприяє своїми справами успіху колективу;

б) робить все, що може, але впливає на успіхи колективу недостатньо;

в) практично не впливає на успіхи колективу;

г) своїми справами знижує успіхи колективу;

д) зводить нанівець успіхи колективу;

е)

23. І на закінчення просимо тебе дати оцінку організації всієї роботи у вашому класі:

Робота організована

а) добре, всі члени колективу беруть активну участь в справах її організації;

б) добре, але працює тільки актив;

в) погано, нечітко вивначене права і обов'язки в класі, справи класу не всіх хвилюють;

г)

13. Приблизна схема аналізу залікового уроку студента IV-V курсу

А. Підготовка вчителя і учнів до уроку:

Характеристика плану-конспекту уроку: чи правильно визначена тема і ціль уроку, чи всі етапи передбачені в плані, чи доцільно розподілено час за етапах уроку;

- Як пов'язаний матеріал даного уроку з попереднім матеріалом, чи передбачені в плані уроку засоби перевірки виконання домашніх завдань.

- Чи підготовлений до уроку весь необхідний дидактичний матеріал і чи готові учні до уроку (наявність у них потрібного приладдя).

- Як пройшла організаційна частина уроку (психологічна готовність домашніх завдань, учнів до початку перевірки домашніх завдань).

Б. Перевірка виконання домашніх завдань:

- Форми перевірки і їх педагогічна доцільність, чи всі учні охоплені перевіркою.

- Що показали результати перевірки домашніх завдань, які висновки зробив вчитель за результатами перевірки (педагогічна доцільність їх)?

В. Виклад нового матеріалу і характеристика методів викладання:

1. Психологічна характеристика переходу від перевірки домашніх завдань до пояснення нового матеріалу (ознайомлення з темою нового матеріалу і поради про те, на що слід звернути особливу увагу і як фіксувати головне).

2. Психолого-педагогічна характеристика методів викладу нового матеріалу:

- а) відповідність їх пізнавальній меті і віку учнів, ефективність використання дидактичних

принципів навчання (доступність, наочність, усвідомленість засвоєння учнями знань, міцність засвоєння).

б) рівень науковості і ідейності змісту матеріалу і його пізнавально-виховне значення;

в) зв'язок нового матеріалу з сучасністю і практична значущість його з погляду ідейно-політичного, етичного, трудового, естетичного, політехнічного, загальнокультурного, профорієнтаційного виховання.

г) виховні міри впливу на учнів (підтримка уважності, інтересу до занять, старанності, наполегливості), якими засобами вчитель досягає цього (їх ефективність);

д) мова викладу матеріалу (дохідливість, грамотність, емоційність, темп викладу, доступність формулювань основних понять).

Г. Закріплення нових знань:

1. Засоби закріплення знань, питання, відповіді, виконання вправ, рішення задач (їх доцільність і дієвість).

2. Як організована робота по закріпленню знань зі слабкими і більш сильними учнями.

Д. Домашні завдання:

1. Характер завдань і відповідність їх викладу нового матеріалу.

2. Підготовленість учнів до виконання домашнього завдання.

Е. Поведінка учнів на уроці:

1. Інтерес і уважність.

2. Активність і старанність.

3. Дисципліна учнів на уроці (якими засобами вчитель підтримує її на уроці).

Ж. Поведінка вчителя на уроці:

1. Уміє володіти собою і класом (стриманий, спокійний, уважний, чуйний, об'єктивний, тактовний, вимогливий).

2. Своєчасно і вміло переключається на інші форми і методи роботи, залежно від зміни умов.

3. Вільно володіє собою (мімікою, жестом, мовою, поглядом), швидко і виразно змінює вираз свого обличчя, роблячи його своєрідним знаряддям впливу на учнів, або ж, навпаки, спокійний, невиразний, холодний в своєму відношенні до школярів.

4. Які риси характеру в поведінці вчителя на уроці ви помітили і як вони виявляються?

5. Загальна оцінка уроку практиканта.

14. Критерії оцінок виховних заходів, проведених студентами старших курсів

Загальні вимоги до практиканта

1. Достатній рівень етичної і психолого-педагогічної зрілості, як основний показник підготовки практиканта до здійснення виховних заходів з учнями різного віку.

2. Уміння самостійно підготуватися до проведення виховного заходу і провести його в конкретних умовах.

3. Уміння творчо проводити виховні заходи з учнями старшого віку.

4. Уміння володіти класом.

5. Бездоганність мови

6. Досягнення поставленої виховної мети.

Оцінка "відмінно" ставиться, якщо:

- виконане виховне завдання повністю відповідає названим вище вимогам і показує практиканта як умілого організатора, що виявив повну самостійність і творчість у підготовці до заходу й успішному його проведенні;
- практикант, готуючись до виконання виховного завдання, вивчив рекомендовану літературу й зокрема, досвід виховної роботи Павлишської середньої школи ім. В.О.Сухомлинського;
- для здійснення виховного завдання студентом була проведена значна підготовка до виховного заходу (провів обговорення популярної літератури, художньої літератури серед учнів свого класу, організував виставку рекомендованої літератури з відповідного питання, взяв участь у проведенні класних зборів з обговорення стану дисципліни й успішності в класі й ін.);
- практикант під час виконання виховного завдання поводився впевнено, тактовно ставився до учнів, усіляко підтримував активність стриманих учнів і зупиняв невитриманих, заохочував "мовчазних".

Відкриття зборів і підведення підсумків проходили з підйомом і бездоганно з боку практиканта.

Оцінка "добре" ставиться, якщо:

- виховне завдання за своєю ідейно-політичною

спрямованістю і за своїм змістом виконане на достатньо високому психолого-педагогічному рівні і досягло виховної цілі;

- практикант доклав багато зусиль в підготовці до виконання виховного завдання, використовував матеріал власних спостережень по вивченню важких учнів класу, рекомендовану літературу і матеріали виставки методичного кабінету інституту (методичні розробки); під час проведення виховного заходу практикант поведився вільно, упевнено, без особливих труднощів долав вияви недисциплінованості і неслухняності окремих учнів, що ухиляються від суспільних доручень, і упевнено відстоював свої рекомендації і вимоги;
- під час проведення виховного заходу проявив деяку розгубленість, викликану несподіваними питаннями, переключаючи такі питання на колективне обговорення, показавши цим недостатню наукову підготовленість до вирішення їх самостійно;
- в підготовці контрольного виховного завдання практикант проявив деяку самостійність, але він мало творчості у його виконання, а в трактуванні питань не виходив за межі рекомендованих літературних джерел, мало використовував прикладів з життя, з досвіду школи і лише колективними зусиллями добивався того, щоб дати вичерпну відповідь на поставлені йому запитання;
- практикант вмів керувати класом, залучаючи велику частину учнів до активної участі в

обговоренні поставлених питань, але так і не зміг повернути байдужих учнів до активної участі у виконанні суспільних доручень, не проявив достатньої наполегливості щоб діяти через колектив, а більше намагався впливати особисто;

- практикант проявив уміння тримати себе в колективі, проявляючи тактовність у відношенні до учнів і уміння вести розмову, бесіду, логічно мислити.

Оцінка "задовільно" ставиться, якщо:

- практикант, готуючись до контрольного виховного заходу недостатньо продумав план його виконання, внаслідок чого виникли непередбачені труднощі, які привели до поверхневого висвітлення окремих питань і до недостатньої активності учнів, що дещо понизило виховну цінність виконаного виховного завдання;
- в здійсненні виховного завдання практикант недостатньо використовував ілюстративний матеріал, обмежившись описаннями;
- в трактуванні настановчих порад і доказів виховного значення окремих засобів і форм проведення даного виду виховної роботи практикант обмежився загальною характеристикою цього виду і лише нашвидку охарактеризував його своєрідність, чим звузив пізнавальні можливості виховної роботи в конкретних умовах;
- в ході здійснення виховного заходу хоч і були застосовані такі форми проведення його, які викликали глибокий інтерес у учнів, але разом з тим недостатньо були використані можливості цих

форм в окремих умовах;

- в проведенні виховного заходу практикант проявив деяку розгубленість і недостатню готовність подолати несподівані труднощі у відповідях на питання школярів або їх рекомендації і побажання;
- практикант проявив недостатню теоретичну підготовку у вихованні учнів засобами обраної ним форми виховної роботи; практикант проявив невпевненість в своїх силах і деяку розгубленість при несподіваних труднощах організаційного характеру, недостатнє вміння володіти класом.

Оцінка "незадовільно" ставиться, якщо:

- тема й мета виконаного виховного завдання були малоактуальними в системі запланованих класним керівником виховних заходів;
- зміст і план проведення виховного заходу недостатньо продумані, чим і було обумовлене байдуже ставлення учнів до обговорення даного питання;
- практикант у процесі проведення настановчої інформації й трактувань основних теоретичних положень з виховної роботи в даній галузі виявив недостатню теоретичну підготовку й вміння практично показати, як варто застосовувати рекомендовані ним форми й методи в процесі здійснення їх у конкретних умовах;
- практикант виявив безпорадність у подоланні труднощів організаційного характеру, не зумів організувати клас на творче обговорення поставлених питань;
- практикант не вміє поводитися в класі, у

стосунках з учнями допускає нетактовність; проведений контрольний виховний захід не досяг поставленої мети

V. Обов'язки методиста кафедри педагогіки

1. Бере участь у проведенні настановної і підсумкової конференцій, засіданні педради школи по підведенню підсумків педпрактики

2. Організовує розподіл студентів-практикантів по класах, відвідування практикантами позакласних заходів в закріпленому класі (2 день практики).

3. Надає допомогу в плануванні розділу "Виховна робота з класом" (I тиждень).

4. Забезпечує організацію й проведення студентом виховної роботи із класом:

а) консультує студентів при складанні індивідуального плану (I тиждень);

б) перевіряє і затверджує індивідуальний план студента (II тиждень) конспекти виховних заходів (III тиждень);

в) спрямовує групову роботу студента з активом класу, учнями, що виявляють особливу цікавість до колективної творчої діяльності;

г) надає методичну допомогу: в організації індивідуальної роботи з учнями; роботи з батьками школярів (пропаганда педагогічних знань, участь в підготовці і проведенні батьківських зборів, конференцій, відвідуванні сімей учнів і ін), в проведенні анкетувань, спостережень, вивченні

міжособистісних відносин в учнівському колективі (II-III тиждень);

д) відвідує і аналізує заліковий виховний захід (V-VII тиждень);

е) перевіряє звітну документацію студента (яка повинна бути здана практикантом не пізніше ніж за 1-3 день до проведення педради в школі).

5. Надає допомогу студентам в організації і проведенні дослідницької роботи з педагогіки.

6. Бере участь в засіданні педради школи. Разом з груповим керівником, методистом фахової кафедри, кафедри психології, співробітниками школи оцінює роботу студента протягом педагогічної практики.

7. Доповідає на засіданні кафедри, підсумковій конференції про результати педпрактики.

ЗМІСТ

I. Вступ.....	3
II. Зміст і програма педагогічної практики студентів передвипускного курсу.....	4
III. Зміст і програма педагогічної практики студентів випускного курсу.....	9
IV. В допомогу СТУДЕНТУ-ПРАКТИКАНТУ (Методичні рекомендації з оформлення звітної документації).....	15
1. Методичні поради з ведення індивідуального плану навчально-виховної роботи.....	16
2. Приблизна схема щоденника психолого-педагогічних	

спостережень студента-практиканта	20
3. Приблизна схема звіту практиканта.....	21
4. Зразок конспекту залікового уроку.....	22
5. Зразок оформлення залікового виховного заходу.....	25
6. Приблизна схема психолого-педагогічного аналізу виховного заходу.....	26
7. Схема спостереження і аналізу проведення екскурсії.....	28
8. Форми проведення класної години.....	29
9. Розробки виховних заходів.....	30
10. Схема вивчення особистості.....	55
11. Схема вивчення колективу учнів класу.....	58
12. Анкета для вивчення організації класного колективу.....	59
13. Приблизна схема аналізу залікового уроку студента IV-V курсу.....	65
14. Критерії оцінок виховних заходів, проведених студентами старших курсів.....	67
V. Обов'язки методиста кафедри педагогіки.....	71